

13. Setkání knihovníků českých teologických knihoven 16. – 17. května 2006, Kroměříž

Zpřístupnění knihovny Mons.Vorlíčka české teologické veřejnosti

PhDr.František Zajíček, Knihovna Biskupství brněnského

Motto: Máš-li knihovnu s výhledem na zahradu, co ti ještě schází? *Cicero*

1. Osobnost dárce

Mons. Dr.František Vorlíček apoštolský protonotář (= sekretář)
Narozen 9.2.1913 ve Vacenovicích (farnost Jaroměřice nad Rokytnou). Na kněze vysvěcen 5.7.1938 v Brně. Od roku 1949 žil v exilu. Studoval kanonické právo na Lateránské univerzitě v Římě. Od roku 1954 byl členem, později kanovníkem kapituly sv. Petra v Římě. Od roku 1985 působil v Kongregaci pro nauku víry. Zemřel 22.1.1999 v Římě. Jeho rodný bratr Josef byl odsouzen v případě Babice v roce 1951 na 22 let, emigrace jeho bratra kněze Františka byla jistě přitěžující okolností. Existuje domněnka, že otec Vorlíček byl vyslán do zahraničí podat zprávu o situaci církve v ČSR po únoru 1948.

Několik podrobností o Mons. F. Vorlíčkovi, jeho životopis a zajímavosti včetně fotografií najdete na <http://www.biskupstvi.cz/knihovna/index.php?polozka=6>
V únoru 1994 nabídl o. František Vorlíček svoji osobní knihovnu Biskupství brněnskému. Po jeho smrti došlo v dubnu 2002 k realizaci převozu knihovny z Vatikánu do Knihovny Biskupství brněnského (KBB) na Kamenné 36.

2. Knižní dar z pozůstalosti Mons.Vorlíčka

- * přibližně 30 000 svazků knih a časopisů
- * převážně italština - částečně němčina, čeština, latina, francouzština ...
- * převážně teologická literatura
- * mimooborové (umění, politika, místopis, přírodní vědy, beletrie ...)

- * časové rozpětí od 50. – 90. let 20. století
- * uložení do regálů, vytřídění časopisů a české literatury
- * 20 000 svazků cizojazyčné knižní teologické literatury

3. Ex libris a výstřižky

- * přes usilovnou snahu se nepodařilo nalézt ex libris
- * otec Vorlíček používal razítko, podpis, podpis + datum
- * razítko + podpis, razítko + podpis + datum
- * ne do všech knih: nejhodnotnějších? půjčovaných?
- * zvyk vlepat výstřižky, články, menší texty nebo dokonce celé brožury vztahující se nejčastěji k autorovi nebo události
- * “těhotné knihy“ - snad by byly přínosem pro čtenáře, problém pro knihovníka (zpracování, uložení).

4. Odhad doby zpracování

Vyjdeme-li z publikace PATOČKOVÁ, Anna. *Normování práce v technických knihovnách a informačních útvarech*. Praha : ÚVTEI, 1970. 24 s.

jmenná katalogizace - 5/sv./hod. .... 20000 sv. = 4000 hod.

plný úvazek = 200 dnů = 1 600 hod. .... 20 000 sv. = 2,5 roku!
--

věcná katalogizace - 20 min/svazek MDT / 10-15 min/svazek//heslo 3 sv./hod. .... 20000 sv. = 6700 hod.
poloviční úvazek = 100 dnů = 800 hod. .... 20000 sv. = 8,4 roku!

poloviční úvazek byl později zkrácen na 0,25 ..... více než 15 let!!

To vše za předpokladu, že pracovníci pouze katalogizují a k dispozici jsou stále 2 počítače.

5. Grantové programy

S ohledem na zcela nepřijatelný časový odhad doby zpracování vlastními silami i s ohledem na skutečnost, že stávající knihovníci KBB neovládají italštinu, bylo jedinou možností využít externí pracovníky, jejichž mzda by byla uhrazena z grantových prostředků. Jako velmi příhodné se jevílo pokusit se využít možnost požádat o finanční prostředky ze Státního fondu kultury České republiky zřízeného zákonem 239/1992 Sb. ze dne 14. dubna 1992 o SF kultury ČR – viz <http://www.mkcr.cz/article.php?id=987>

Oblasti využití fondu jsou specifikovány v § 8 zákona:

(1) Prostředky Fondu lze poskytovat na konkrétní kulturní projekty, a to na:

- a) podporu vzniku, realizaci a uvádění umělecky hodnotných děl,
- b) ediční počiny v oblasti neperiodických i periodických publikací,
- c) získávání, obnovu a udržování kulturních památek **3**) a sbírkových předmětů,
- d) výstavní a přednáškovou činnost,
- e) propagaci české kultury v zahraničí,
- f) pořádání kulturních festivalů, přehlídek a obdobných kulturních akcí,
- g) podporu kulturních projektů sloužících k uchování a rozvíjení kultury národnostních menšin v České republice,
- h) podporu vysoce hodnotných neprofesionálních uměleckých aktivit,
- i) ochranu, údržbu a doplňování knihovního fondu.

Termín podávání projektů je každoročně vypisován k 31.10.

6. Projekt "Zpřístupnění knihovny Dr. Františka Vorlíčka"

- * v souladu s bodem i) ochrana, údržba a doplňování knihovního fondu
- * termín do 31.10.2004
- * říjen 2004 předložen projekt Státnímu fondu kultury České republiky.
- * v projektu bylo požadováno 135 000,- Kč (neinvestice)
- * Rada SFK ČR posuzovala 223 žádostí o podporu
- * 111 projektům byla poskytnuta dotace, celkem 10 mil. Kč.
- * v březnu 2005 byla uzavřena Smlouva o poskytnutí účelové dotace
- * Celkový objem projektu 95 000,- Kč
- * dotace 50 000,- Kč = mzdové prostředky SFK ČR, nikoliv hardware
- * spoluúčasť řešitele 45 000,- Kč
- * doba řešení březen 2005 – únor 2006
- * mzdy čerpány dohodami o provedení práce, krátkodobými pracovními úvazky
- * závěrečná zpráva o řešení v únoru 2006, obhajoba
- * povinnost uveřejňovat v souvislosti s projektem Malý státní znak

7. Popis práce - věcná katalogizace italských knih

Většina prostředků v projektu byla určena na mzdy. Vzhledem k potřebě posoudit a věcně předzpracovat především italskou teologickou literaturu, bylo rozhodnuto, aby na dohody o provedení práce a krátkodobé pracovní úvazky byly přijímáni pracovníci s dobrou znalostí italštiny a v optimálním případě také se základy teologických znalostí. Pro tyto účely byl zpracován Popis práce:

- seznámení se s fondem knihovny Dr.Františka Vorlíčka
- seznámení se s knihami v italštině ve fondu Knihovny Biskupství brněnského (KBB)
- studium zásad věcného popisu a metodických pomůcek pro věcnou katalogizaci a zásad tvorby klíčových slov a předmětových hesel
- seznámení se s existujícími klíčovými slovy a předmětovými hesly přidělenými dosud zpracovanému fondu KBB v katalogu systému KPwin
- seznámení se s věcným popisem knih v italštině ve fondu KBB
- vytipování knih a titulů "hodnotového jádra" knihovny Dr.Františka Vorlíčka
- kontrola duplicit – výskytu konkrétní knihy ve fondu KBB
- obsahová analýza konkrétní knihy vybrané k věcnému popisu
- výpis hesel charakterizujících obsah konkrétní knihy na lístek formátu A6 a jeho vložení do knihy
- konzultace s knihovnicí zabezpečující jmenný popis knih
- konzultace s knihovníkem zabezpečujícím definitivní podobu selekčních znaků věcného pořádání – klíčových slov a předmětových hesel

8. Postup prací

Jako brigádníky, kteří odpracovali největší díl práce, se nám podařilo získat bohoslovce Mgr.Marcela Puváka a Mgr.Josefa Novotného. Oba pracovali velmi svědomitě, pilně a na vysoké odborné úrovni. Dále je zachycen konkrétní postup prací:

- * vyčleněno jádro pokoncilní teologické literatury - cca 10 000 svazků
- * vyčlenění mimooborové literatury
- * vyčlenění starší předkoncilní literatury
- * obsahová analýza "jádra" italské teologické literatury
- * věcné předzpracování
- * hesla vystihující obsah na lístcích v každé knize – 10 000 svazků
- * jmenný popis (knihovnice)
- * věcný popis (vedoucí knihovny)
- * do konce roku 2005 prvních 4500 knih
- * ukončení brigádnických poměrů v roce 2005

Práce na jmenném a věcném popisu brigádnicky obsahově předzpracovaných knih pokračují i v roce 2006, na konci května kompletně zkatologizováno 5350 svazků.

9. Věcné zpracování

- * MDT (3.česká verze 2000)
- * Znak pro volný výběr (kombinace MDT a 3 znaků jmenného záhlaví)
- * Předmětová hesla – inverze v duchu zrušené ČSN 010188
- * Klíčová slova – "volně tvořená"
- * Validace předmětových hesel i klíčových slov
- * nové pole "Podrobná anotace"
  - dodatečné pole – hesla, která nejsou ani PH ani KS
  - důvodem často přílišná podrobnost PH i KS
  - často delší souvislé slovní heslovité celky např. (překlady názvů kapitol)
  - škoda ztratit výsledek podrobné a svědomité obsahové analýzy provedené brigádníky

* při možnosti vyhledávat v KPwinu současně ve všech polích, lze při tématické rešerši najít relevantní literaturu bez ohledu na to, zda je výraz uložen v poli předmětové heslo, klíčové slovo nebo podrobná anotace.

10. Katalog OPAC

Existují dvě základní možnosti přístupu z <http://www.biskupstvi.cz/knihovna/>

a) “Vorlíčkova knihovna“ přístup pouze ke knihám z pozůstalosti Mons.Vorlíčka

- prohlížení celého abecedního názvového seznamu po 30 knihách na stránce <http://www.biskupstvi.cz/knihovna/index.php?polozka=6>

b) katalog online <http://www.biskupstvi.cz/knihovna/index.php?polozka=4>

- režim prohlížení – rejstříky podle autorů, názvů, předmětových hesel nebo klíčových slov

- režim vyhledávání vkládáním autorů, slov z názvů, předmětových hesel nebo klíčových slov.

Možnost vyhledávání ve všech polích současně oproti rešerši v KPwinu odpadá.

11. Propagace

Kromě informací na www stránce KBB jsme 31.10.2005 uspořádali Den otevřených dveří, poskytli zprávu pro ČTK přes tiskovou mluvčí biskupství, články v denním tisku (Rovnost), ČBK, 14.2.2006 televize TVB1 – zpravodajský spot opakovaný celý den, ale také např.

http://www.cmail.cz/serafinska_cesta/kultura_full.htm

12. Statistika jazykového složení fondu KBB v květnu 2006

Jazyk	Svazků
Angličtina	101
Čeština	6158
Francouzština	2148
Italština	3778
Latina	204
Němčina	2806
Polština	31
Slovenština	294

Italština převažuje nad němčinou, což asi není v českých teologických knihovnách běžné.

13. Závěr

Díky projektu “Knihovna Dr.Vorlíčka“ má nyní česká odborná veřejnost k dispozici vedle anglické teologické literatury (v knihovně Baptistického semináře v Praze) a teologické literatury v němčině (v bývalé Centrální katolické knihovně v Praze) v relativní úplnosti také italskou teologickou literaturu vydanou do konce minulého století v naší knihovně v Brně. Nepřestáváme hledat cesty, jak pokračovat v akvizici italské teologické literatury pro KBB také v novém počínajícím století.

..

Tento text vznikl dodatečně jako pokus o zachycení powerpointové prezentace, která byla na Setkání volně komentována.